

Če bi 188 milijonov starih gospodinskih aparatov zamenjali z novimi, bi na leto lahko prihranili toliko električne energije, kot je proizvede dvanajst termoelektrarn.

fotograf: ALES ČERNIČEK

lotni slovenski sončni potencial tristo krat večji od trenutne energijske porabe. Tehnološko dosegljivi potencial je nekoliko manjši (960 GWh na leto), a ga še vedno izkoristimo le nekaj odstotkov. Razen na Primorskem bistvenih razlik v osončenosti po Sloveniji ni, v letu dni pa kvadratni meter obsevane površine pri nas sprejme približno 1100 kWh sončne energije.

Po besedah Mateja Piriha iz podjetja Ekodom se vgradnja in nabavna cena njihovega kolektorja za segrevanje sanitarne vode giblje med pet in šest tisoč evri. Ta znesek se zmanjša še za subvencijo Ekoskladna, ki znaša do dvesto kvadratnih metrov velikega kolektorja. Poprejšnji stroški segrevanja vode se na drugi strani zmanjšajo za med petdeset in sto odstotkov, kar pomeni, da se lahko nakup obrestuje že v nekaj letih. Piriha je še povedal, da je njihov izdelek preizkušeno odporen na vertikalno točo do premera 3,5 centimetra.

V primeru postavitve domače sončne elektrarne je po mnenju Jerneja Kolmana, projektnega vodje iz podjetja E-bajt, ocena ekonomičnosti odvisna od več dejavnikov, od naklona strehe oziroma konstrukcije, kjer bo montaža, do vpliva okoliških stavb, tega, ali ste fizična ali pravna oseba, velikosti obsevalne površine in drugega. Okvirna cena za celoten sistem s projektiranjem in postavitvijo skupaj je od 4,9 (30 kWp moči) do 5,6 evra (3 kWp) na vat energije. Za inštaliran en kWp moči sončne elektrarne je, tako Kolman, potrebnih osem kvadratnih metrov prostora na strehi, s tem pa se da v Sloveniji na leto proizvesti od 1100 do 1250 kilovatnih ur energije. Po pridobitvi statusa kvalificiranega proizvajalca država zagotavlja odkupno ceno energije 0,39957 evra na kilovatsko uro. Vrednost nepovratnih sredstev za postavitev sistema znaša do 2,5 evra na Wp vgrajenih modulov sončnih celic oziroma 2100 evrov za celotni

sistem. Po trenutnih tržnih razmerah se vložek v povprečju povrne med enajstimi in štirinajstimi leti.

Novi trendi, stari aparati

Jasna Hat, produktni vodja iz Merkurja, enega večjih domačih ponudnikov gospodinskih aparatov, je razložila, da je energijski razred (od A++ do D) postal za potrošnika pomemben dejavnik pri odločitvah za nakup, vsi večji proizvajalci pa svoj razvoj usmerjajo v aparate, varčne v vseh pogledih, ki jih je mogoče v 95 odstotkih reciklirati. Največji slovenski proizvajalec bele tehnike Gorenje svoje proizvodne izdelke označuje z 'Eco touch'. Kljub temu je po podatkih Hatove v evropskih gospodinjstvih še vedno v rabi kar 188 milijonov gospodinskih aparatov, starejših od deset let, ki so bistveno manj varčni od novih. Če bi jih zamenjali, bi na leto lahko prihranili toliko električne energije, kolikor je v enem letu proizvede dvanajst termoelektrarn. Največji potratneži so hladilno-zamrzovalni aparati ter pralni, pomivalni in sušilni stroji. Prvi v povprečju porabijo 27 odstotkov električne energije v gospodinjstvu, drugi okoli osemnajst. Novi hladilniki v primerjavi s starejšimi od 15 let porabijo za tretjino energije, pralni in sušilni stroji za pol manj.

Da so poleg strateških investicij, povezanih z energetsko učinkovitostjo doma, učinkovite tudi majhne naložbe, dokazuje izračun Darka Hanžiča na spletnem mestu Energetika.net. Če bi pet klasičnih žarnic na žarilno nitko moči 100 W nadomestili z enakovrednimi kompaktnimi fluorescenčnimi žarnicami moči 20 W (če svetijo štiri ure na dan), bi po njegovem v enem letu prihranili 62,5 evra. Mihael Kacafura, produktni vodja iz Merkurja, dodaja, da če bi vsako od 680 tisoč slovenskih gospodinjstev zamenjalo samo eno navadno s kompaktno fluorescenčno sijalko, bi skupaj prihranila 54.000 kW,

skoraj toliko, kolikor je moč hidroelektrarne Mariborski otok.

Banane iz Afrike

V Sloveniji se približno tretjina energije porabi za promet, tretjina za industrijo in tretjina za stavbe. Pasivne hiše porabijo desetino energije v primerjavi s povprečno potratnimi hišami, zato so po Škvorčevih besedah upravičeno koncept gradnje, ki bi moral biti v prvem planu dela države. Čeprav so pasivne hiše v zadnjih letih tudi po cenovni plati postale racionalna odločitev za vse majhne investitorje, jih lahko v Sloveniji še vedno štejememo na prste, med potrošniško nedrožnostjo in slabimi informacijami pri ocenjevanju smiselnosti posameznega tipa gradnje na eni ter državnimi okolijskimi politikami na drugi strani pa je tudi v tem primeru povezava. S subvencijami so se pogoji gradnje varčne hiše v zadnjem letu sicer spremenili, a smo od cen, ki bi odsevale celoten strošek neke odločitve – torej neposredni strošek proizvodnje in hkrati strošek vseh posrednih negativnih učinkov, kot je onesnaževanje – še vedno daleč. "V tujni ljudje ne kupujejo več banan iz Afrike, čeprav so cenejšje. Imajo namreč negativno energetsko bilanco. Tako je pri nizkoenergijski hiši prav, da investitor ohrani ekološko razmišljanje skozi vso gradnjo, da izbere materiale, ki niso obremenjevali okolja, in energent, ki je ekološko sprejemljiv, da razmišlja, kako bo objekt razgradljiv po pretečenem roku uporabe," meni Škvorc. Do takšne ozaveščenosti je na ravni posameznika in države potrebnih še veliko sprememb. Potrošniki medtem ne smemo pozabiti, da je hiša dolgoročna naložba, poleg cen energentov pa se bodo že srednjeročno spremenili davki, subvencije in druga ekonomska orodja, s katerimi bo država slej ko prej kaznovala lastnike ekoloških gradenj. ■